

NAZIM HİKMET'İN YANKISI İSPANYA'DA

Tahsin AYDOĞDU*

Öz

1902 yılında doğan Nazım Hikmet, dedesinden Mevlevi deyişlerini, annesinden Fransız klasiklerini öğrenmiştir. Çanakkale'de dayısı şehit düşmüş, İstanbul işgal edilmiştir. Dünya sürekli ve hızlı bir değişim süreci içerisinde. Nazım bu değişime uygun farklı, yeni bir biçim geliştirme arzusundadır. Dünyanın her yerinde hangi dilde olursa olsun şiirlerin söylenişlerindeki ustalığa saygı duymuş, o şiirlerin yaratıcılarını ustası bilmıştır. Dünyada "Türk Şair" olarak anılan Nazım'ın kendisi de zamanla evrensel bir değer haline gelmiş, "Dünya Şairi" olarak kabul görmeye başlamıştır. Biz bu çalışmamızda "Dünya Şairi" Nazım Hikmet'in İspanya'da nasıl yankılandığını, onun için yazılan şiirlerde Nazım'ı nasıl andıklarını, onu okuyucuya nasıl sunduklarını inceleyeceğiz.

Anahtar Sözcükler: Nazım Hikmet, İspanyol Edebiyatı, İspanya'da Nazım algısı, Pablo Neruda, Blas de Otero, Antonio Gamoneda, J.M. Junco Ezquerro, Marcos Ana.

Resumen

El Eco de Nazım Hikmet en España

Nazım Hikmet nació en 1902. Aprendió las frases de Mevlevi, los clásicos franceses. Su tío fue martirizado en Gallipoli. Estambul fue ocupada. El mundo estaba proceso de cambio continuo y rápido. Como acuerdo con este cambio Nazım Hikmet estaba dispuesto a desarrollar un formato nuevo y diferente para su poesía. Ha respetado a la maestría de discursos y escritores de la poesía el humano cuándo y en qué idioma cualquiera que sea había dicho en cualquier parte del mundo. Ha aceptado a los maestros de los creadores de aquellos poemas. En mundo está llamando "El Poeta Turco" a Nazım quien se ha convertido en un valor universal con el tiempo. Fue comenzado a ser aceptado como un "El Poeta Mundo" En nuestro estudio examinaremos en los poemas que se escriben para Nazım Hikmet en España como se conmemoran al Poeta Mundo, como se ofrecen al lector y como se resuena en España.

Palabras Claves: Nazım Hikmet, Literatura Español, En España la percepción de Nazım Hikmet, Pablo Neruda, Blas de Otero, Antonio Gamoneda, J.M. Junco Ezquerro, Marcos Ana.

Nazım Hikmet, çok kültürlü, seçkin bir ailenin bireyi olarak dünyaya gelmiştir. Dedesinden Mevlevi şiirlerini, annesinden Fransız klasiklerini öğrenmiştir. Henüz on üç yaşında komşusunun evinin yandığını görünce ilk şiirini yazmıştır. İşgal günlerinde İstanbul'dan Anadolu'ya geçerek Kurtuluş Savaşına katılmak istemiştir. Kastamonu'dan Ankara'ya kadar yayan olarak gitmiştir. Ankara Hükümeti onu Bolu'da öğretmen olarak görevlendirmiştir. Orada kendilerini Bolşevikler olarak adlandıran bir gurupla tanışmıştır. Onlardan Ekim Devrimi hakkında bilgiler edinmiştir. Sovyet Rusya'da olup bitenler ilgisini çekmiş ve orayı görmek istemiştir. Batum üzerinden Moskova'ya giderek Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi'nde siyasal bilimler ve iktisat okumuştur. 1921'de gittiği Moskova'da devrimin ilk yıllarına tanık olmuş ve komünizm ile tanışmıştır. Yaya olarak Kastamonu'dan Ankara'ya yaptığı seyahat sırasında ve Bolu'da öğretmenlik yaparken tanık olduğu Anadolu halkının sefaletine bolşevizmin çare olabileceği düşüncesine kapılmıştır. Bu yeni düşüncesi ile yazacağı yeni şiirlere yeni biçimler aramış, aradığı şiir biçimini fütürist Sovyet şairlerinden, bilinenin aksine Vladimir Vladimiroviç Mayakovski'den daha çok Mikhail Arkadyevich Svetlov'dan esinlenmiştir. Bu yeni biçimde yazdığı “Güneşi İçenlerin Türküsü”, “Salkımsöğüt”, “Makinalaşmak”, “Açların Gözbebekleri” ve “Bahri Hazer” şiirleri şairinin tarzını en iyi yansıtan eserler olmuştur. Zamanla Türkçenin en güçlü şairlerinden biri olmuş ve dünya şairi olarak kabul görmeye başlamıştır.

Nazım Hikmet'in bir dünya şairi olarak kabul görmesindeki en büyük pay bizce yazarın şu düşüncesi olmuştur. “Şiirim kökü yurdumun topraklarındadır. Ama dallarıyla bütün topraklara, doğuda, batıda, güneyde, kuzeyde uçsuz bucaksız yayılan bütün topraklara, o topraklar üstünde kurulmuş medeniyetlere, bütün dünyamıza uzanmak istedim. İnsanoğlu, nerede, ne zaman ve hangi dilde olursa olsun, yüreğime ve kafama uygun bir şiir söylemişse, onun söyleyişindeki ustalığı incelemeye çalıştım. Yalnız kendi edebiyatıminkileri değil, Doğu ve Batı edebiyatının bütün ustalarını ustam bildim.” (Aydemir, 1986:3) Anadolu kültür birikimini kana kana içen, dünya edebiyat kaynaklarının coşkun pınarlarını yudumlayan ve böylece bir dünya şairine dönüşen Nazım Hikmet'in kendisi de, birçok şairi etkilemiştir.

Nazım'ın etkilediği, Nazım'dan etkilenen, ona şiirler yazan sadece ülkemiz şairleri, sanatçıları olmamıştır. Onun sesine ses katanlar, şairliğini, şiirini yüceltenler Sibiryadan, Patagonyaya: Paris'ten, Pekin'e, Meksika'ya kadar dünyanın her köşesinde var olagelmışlerdir. Nazım'ın şiirleri sadece ülkemizde yankılanmamış, onun sesi dünyanın dört bir tarafında yankılanmıştır. Türkiye'den Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Gülten Akın, Kemal Özer, Özdemir İnce, Abidin Dino, Orhan Kemal, Cemal Süreyya onun sesine ses vermişlerdir. Ülkemiz dışında Nazım'a şiirler

adayanları örneklendirecek olursak: Birleşik Devletler'den Howard Fast, Joseph North, Polonya doğumlu Charles Dobzynski, Angola'dan Agostinho Neto, Sovyetler Birliği'nden Yevgeni Aleksandroviç Yevtuşenko, Azerbaycan'dan Resul Riza, Yunanistan'dan Yannis Ritros, Arjantin'den Jorge Bocanera, Şili'den Pablo Neruda, San Salvador'dan Roque Dalton García, İspanya'dan Blas de Otero ilk akla gelenlerdir. Görüldüğü gibi Nazım'ın sesine ses veren şairlerin sayısı oldukça fazladır ve sadece burada adları anılanlarla da sınırlı değildir. Bu nedenle biz çalışmamızı sadece İspanyol şairlerin Nazım'a yazdıkları şiirlerle sınırlı tutacağız. İspanyol şairlerle birlikte yaşamının en önemli dönemini İspanya'da geçiren ve Nazım Hikmet'in yakın dostu olan Pablo Neruda'nın Nazım'a ilişkin yazdıklarına da göz atacağız.

Sanatçıların sadece ülkemizde değil hemen hemen tüm dünyada yaşamlarının son demlerinde veya ölümlerinden sonra ünlü olmalarına karşın 1902 doğumlu Nazım Hikmet'in ünü daha 1939 yılında bile Arjantin'e kadar yayılmış ve büyük şair olarak kabul görmüştür. Bu düşüncemizi İspanyolca konuşulan ülkelerin birinden örnek vererek belgelendirelim. Arjantinli edebiyat araştırmacısı J. G. Blanco Villalta'nın, Nazım'ı 1939 yılında nasıl değerlendirdiğine göz atalım: "Nazım Hikmet, Türkiye'nin en sağlam ve güçlü şairidir. Derinliğine gerçekçi bir yazardır o." (Villalta, 1939:69) Bu satırlardan Nazım'ın her zaman, daha 1939'da bile dünyanın dikkatini çektiği anlaşılmaktadır. Nazım'a duyulan bu ilgi günümüze kadar sürmüştür. Onunla ilgili sayısız makaleler ve şiirler yazılmıştır.

İspanya'da Nazım'a şiir yazan şairler şunlardır: Blas de Otero, Antonio Gamoneda, José Miguel Junco Ezquerro, Pablo Neruda. Şimdi bu şairlerin Nazım'ı nasıl işlediklerini inceleyelim.

Bu yazarlar içerisinde Latin Amerika'nın Sesi olarak tanınan Şilili Pablo Neruda özel bir yere sahiptir. Neruda, Nazım'ın yakın dostu olmuş, onunla aynı fikirleri paylaşmış, birlikte yolculuklar yapmış ve aynı toplantılara katılmışlardır. Neruda, İspanya'da İç Savaş başladığında ülkesinin Madrid Elçiliğinde görevliydi. İspanya'da bulunduğu dönemde birçok İspanyol şair ve sanatçıyla dostluklar kurmuş ve arkadaşlar edinmiştir. Savaş günlerinde Cumhuriyetçilerle birlikte hareket etmiş, onları desteklemiştir. İspanya'da olup bitenleri dünyaya duyurmak için konferanslar düzenlemiş, şiirler yazmıştır. Savaş sırasında tanık olduğu haksızlıklar onu komünistleştirmiştir. Neruda'nın yaşamında İspanya'nın bu öneminden dolayı onun Nazım ile ilgili şiirlerini İspanyol şairlerin yazdıklarıyla birlikte değerlendirmeyi uygun bulduk.

Neruda'nın Nazım'la ilgili ilk şiiri, Nazım'ın özgürlüğe kavuşmasından duyduğu kıvancı ifade ettiği "Aqui viene Nazım Hikmet" (Nazım Hikmet Buraya Geliyor) adını taşımaktadır. Bu şiir "Las uvas y el viento" (Üzümler

ve Rüzgâr) adlı kitabının “Memorial de estos años” (Bu Yılların Hatıraları) bölümünde bulunmaktadır. Santiago’da, Nascimento yayınevi tarafından, 1954 yılında yayınlanmıştır. Seksen yedi dizeden oluşan şiirin dizeleri iki heceli tek sözcük “pe/ro” , yedi sözcük ve on bir heceden oluşan “to/do el/a/rroz/ sa/lu/da/ con/ su/ ri/sa” değişik dize kalıpları görülmektedir. Serbest ölçü ile yazılmıştır. (http://www.neruda.uchile.cl/obra/obra_uvas_yelviento.html8)¹

Nazım, de las prisiones recién salido, me regalò su camisa bordada con hilos de oro rojo como su poesía.	Nazım, hapishaneden yeni çıkmış bana gömleğini hediye etti altın kırmızısı simlerle işli şiiri gibi.
--	--

Cezaevinden yeni çıkan Nazım, bana şiirleri kırmızı altın yıldızla işlemiş gömleğini hediye etti, sözleriyle şiire girdikten sonra şiirin ikinci bendinde “Hilos de sangre turca /son sus versos,” (Türk kanının izleri/ dizelerindedir) mısraları ile Nazım’ın şiirlerini değerlendirmeye başlıyor ve kırmızı rengi çok anlamlı bir imge olarak kullanıyor.

hoy son como las armas escondidas, brillan bajo los pisos, esperan en los pozos,	bugün saklanmış silahlar gibiler, parlıyorlar evlerin altından, bekliyorlar kuyularda
--	---

Nazım’ın şiirini silaha benzeterek onun şiirinin etkisine de, Nazım’ın mücadeleci kişiliğine de vurgu yapmaktadır Neruda.

Es alto como una torre	Uzundur bir kule gibi
------------------------	-----------------------

Üçüncü bentte Nazım’ı betimler ve onu uzun bir kuleye benzetir. Kulenin pencerelerine, Nazım’ın gözlerine Türk Ayının şavkı vurur. Kuleyi, Neruda bir imge olarak kullanmakta ve kuleye benzettiği kişilerin vatanseverliğine gönderme yapmaktadır. Şair bu imgeyi Miguel Hernández ve García Lorca için de kullanmıştır. Şiirin sonraki bölümünde dostluklarını bize naklediyor ve şiirini şu iki dize ile bitiriyor:

todo el arroz saluda con su risa, todo su pueblo canta por su boca.	pirinçlerin hepsi selamlıyor senin gülüşünle halkının hepsi şarkı söylüyor senin ağzından.
---	--

¹ Çalışmamızda incelenen şiirlerin bölümleri her defasında tekrar kaynak referans gösterilmeyecek, sadece incelenen şiirden ilk söz edildiğinde kaynak referans gösterilecektir. Ayrıca incelenen şiirlerin İspanyolcalarıyla birlikte, çevirisi tarafımızdan yapılan Türkçesine de yer verilecektir.

Nazım ölmüştür ancak halk onun şarkılarını söylemektedir onun ağzından, yani Nazım ölümsüzleşmiştir halkının gönlünde. Ayrıca burada şunu da belirtmekte yarar görüyoruz. Nazım Hikmet makinalaşmaya önem vermektedir. Tarımda ve sanayide makinalaşma artacak, üretim fazlalaşacak ve böylece Anadolu insanının çilesi bitecek, bütün yurttaşlar insanca yaşama olanaklarına kavuşacaklardır. Nazım'da makinalaşmak gelecek güzel günleri, sömürsüz toplumu müjdeleyen bir imgedir. Neruda ise insan emeğine verdiği değerin bir imgesi olarak halkın, İspanyolların, Şilililerin ve dünyanın bütün emekçi halklarının ürettikleri ürünlerin adlarını kullanmaktadır. Bu ürünler kimi yerde pirinç, buğday, yulaf bir başka yerde kömür, maden, şarap olmaktadır. Böylelikle Neruda dünyada zenginlikleri yaratan insanların güzelliklere layık olduklarına, üretmeden yaşayan beyaz ellilerin üreten işçinin, köylünün emeğinin sömürülmesine gönderimde bulunmaktadır bu imgelerle.

Neruda'nın, Nazım'a adadığı ikinci eseri "Corona de invierno para Nazım Hikmet" (Nazım'a Bir Güz Çelengi) şiiridir. Neruda'nın Nazım'a adadığı en görkemli eseridir. Adı geçen şiir, Nazım Hikmet'in 3 Haziran 1963'te ölümünden sadece bir hafta sonra Santiago de Chile'de "El siglo" adlı dergide 9 Haziran 1963'te yayımlamıştır. (Schidlowsky, 2008:630) Şair, şiirinde Nazım Hikmet'in ölümünden duyduğu acıyı, onun kaybının önemini dile getirmektedir;

¿Por qué te has muerto, Nazım? ¿Y ahora qué haremos sin tus cantos? ¿Dónde encontraremos la fuente? ¿Dónde estará tu sonrisa, esperándonos?	Niçin öldün Nazım? Ne yaparız şimdi biz şarkılarından yoksun? Nereden bulacağız ilhamı? Nerede olacak gülüşün bizleri bekleyen?
--	---

(http://www.pcp Peruano.com/index.php?option=com_content&view=article&id=577:cultura&catid=2:cultura&Itemid=27) dizeleriyle şiire giriş yapıyor ve Nazım'ın gözlerine yüklediği anlamı dile getiriyor; Nasıl oluyor da Nazım'ın gözleri iki çelişik olguyu birleştiriyor, kederli ağlamayı ve cesur sevinci. Burada Neruda, kanımızca Nazım'ın acılarıyla, hapislerle, sürgünlerle geçen yaşamına inat, yaşama sevincini, inancını, umudunu hiç yitirmemiş olmasını anımsatmak istemektedir.

Neruda, 1972 yılında, yaşamının son deminde "Elegía" (Ağıtlar) kitabını yayımlar. Kitap Neruda'nın kaybettiği dostlarına adadığı ağıtlardan oluşmaktadır. Neruda bu kitabın girişinde de Nazım'ı dokuz dize ile anıyor.

<p>Qué perdí, qué perdimos cuando Nazim cayò como una torre, como una torre azul que se desploma? Si me parece a veces que el sol fue con él porque era el día, era Nazim un gran día dorado y cumpliò su deber de amanecer a pesar de cadenas y castigos: Adiòs, resplandeciente compañero! (Neruda, 1976:7)</p>	<p>Ne kaybettim, ne kaybettik Nazım bir kule gibi düştüğü zaman mavi gök kubbe çökmüş gibi? Bazen güneş onunla gitmiş gibi gelir bana zira o gündüzdü, yaldızlı bir gündü Nazım ve görevini tamamladı şafak vakti cezalar ve zincirlere karşı; Elveda, parıltılı yoldaş!</p>
---	--

Şair, Nazım'ın ölümüyle mavi gök kubbenin çökmüş, sağlam kulenin yıkılmış hissini yaşadıklarını, Nazım'ın çok büyük bir kayıp olduğunu okuyucuya aktarıyor. "Parıltılı bir gündü, güneş onunla gitti" dizesi de güneşe benzettiği Nazım'ın şair için değerini ortaya koymaktadır. Neruda için Nazım'ın önemini, değerini vurgulayan bir başka bulguya daha sahibiz. Neruda, İsla Negra'da bir ev yaptırmıştır, çalışma odasında tavan kirişlerine kaybettiği dostlarının adlarını işlemiştir. Adlarını tavan kirişlerine kazarak yazdığı dostlarından biri de Nazım Hikmet'tir.

Blas de Otero, Franco rejimi altında yaşamayı sineye çekmiş ve rejime karşı durmuş Basklı bir şairdir. Nazım'ın "Angina Pectoris" ve "Karanlıkta Kar Yağıyor" şiirlerini okumuş. Bu şiirlerden etkilenmiş ve Nazım'a "Cartas de Poemas a Názim Hikmet" (Otero, 1963:137-139) şiirini yazmıştır.

<p>Puesto que tú me has conmovido, en este tiempo en que es tan difícil la ternura, y tu palabra se abre como la puerta de tu celda frente al Mármara, rasgo el papel y, de hermano a hermano, hablo contigo ... Názim Hikmet, quédate con nosotros. Que tu palabra entre las rejas de esta vieja cárcel alzada sobre el Cantábrico, que golpee en España como una espada en el campo de Dumlupınar, ... pero habla, escribe tú, Názim Hikmet, cuenta por ahí lo que te he dicho, háblanos del viento del Este y la verdad del día, aquí entre sombras te suplico, escúchanos.</p>	<p>Mademki sen beni duygulandırdın, öyle zor olan bu zamanda şefkatin, ve sözün kapı gibi açılır hücrenden Marmara önüne, kâğıdı yırtıyorum ve, kardeş kardeşe, konuşuyorum seninle ... Nazım Hikmet bizimle kal ki sözün bu köhne cezaevinin parmaklıkları arasından Cantábrico üzerine yükseldi, İspanya'da çınladı Dumlupınar meydanında bir kılıç gibi, ... fakat konuş, yaz sen, Nazım Hikmet sana söylediklerimi oralarda anlat, bahset bize doğu rüzgarlarından ve günün gerçeğinden, İşte gölgeler arasında sana yalvarıyorum, duy bizi.</p>
--	--

Otero, Nazım'ın şiirleriyle kendilerini duygulandırdığını, sesinin, şiirinin Marmara'dan, Bursa Cezaevinin duvarlarını aşarak Cantábrico semalarında çınladığını, kendi evinin kubbesine kadar geldiğini okuyucuya sunmaktadır. Nazım'dan konuşmaya, yazmaya devam etmesini ister, bize gerçeği, kurtuluşu anlat, bizimle kal sözleriyle Nazım'a yalvarır.

İspanya'dan Nazım ile ilgili şiirler yazan bir başka şair de Antonio Gamoneda'dır. Antonio Gamoneda, Nazım Hikmet'in kitaplarını Fransızcadan İspanyolcaya çevirmiştir. Şairin yaşantısında Nazım Hikmet önemli yer tutar. Özellikle "Blues Castellano" adlı kitabında Nazım'ın etkisinin çok olduğunu, kendisini en çok etkileyen şairin Nazım olduğunu belirtir. Antonio Gamoneda, 2006 yılında Cervantes ödülünü kazanmıştır. Ödül töreninde İspanya Kralının huzurunda yaptığı konuşmada Nazım Hikmet'ten büyük bir beğeni ve saygıyla söz etmiş ve törende Nazım'ın "Don Kişot" şiirini okumuştur.

Antonio Gamoneda, Nazım ile ilgili iki şiir yazmıştır. Bunlar "Tarareando Nazım" (Nazım'ı Mırıldanarak) ve "Nazım" adını taşımaktadır. Gamoneda'nın "Tarareando Nazım" (Gamoneda, 1982: 18) şiirinin hemen girişinde onun "Angina Pectoris" şiiri üzerine yazıldığı anlaşılmaktadır.

Tengo ruidos en la nuca, doctor. Siento el cráneo apretar y crujir, sobre todo si hay penas,. No sé... Hace siete años, doctor,	Ensemde hırıltılar var, doktor. Kafamın sıkıştığını ve zonkladığımı hissediyorum Özellikle cezalar da varsa.. Bilmiyorum... Yedi yıl önce, doktor,
--	---

Gamoneda, şiirinde devamla "Arkadaşlarımı düşünmek ve direnişi sürdürmek için ilaçlarımı alacağım ve yaşayacağım" demektedir. Bu dizelerinde ise Nazım'ın "Yaşamaya Dair" ve "Hapiste Yatacak Olanlara Bazı Öğütler" şiirlerine gönderimde bulunduğu hemen göze çarpmaktadır.

entonces, déjelo; esto no es más que nuestro sonido natural. Yo viviré mejor con este ruido en la cabeza.	öyleyse, bırak onu; bu bizim doğal sesimizden başkası değildir. Ben yaşayacağım Daha iyi bu zonklamayla başımda
--	--

Şiirin son bölümündeki bu dizelerde Gamoneda, Nazım'ın "Yaşamaya Dair" şiirine gönderimde bulunmaktadır kanısındayız.

Gamoneda'nın on dokuz dizeden oluşan "Nazım" adlı şiirinde ise şair hemen hemen her dizede Nazım'ın bir başka şiirinden mısralar veya ses öbekleri kullanarak Nazım'ın kulaklarını çınlatmaktadır. İspanya'da Nazım Hikmet Últimos Poemas II adıyla yayımlanan 2009 kitapta yer bulan "Nazım" adlı şiirinde (Hikmet, 2001: 63) Gamoneda, Nazım'dan kullandığı bu mısraları veya ses öbeklerini şiirinin aslında italikli olarak okuyucuya sunmaktadır.

Gamoneda, Nazım'ın şu şiirlerine gönderimde bulunmaktadır: Şaşıp Kalma Üstüne, Kocalmaya Alışıyorum, Yılbaşı Ağacı, Pencereler. Gamoneda'nın "Nazım" adlı şiiri bu yönüyle metinler arası ilişkiler bakımından ayrıca üzerinde çalışılmaya değer bir eserdir.

Marcos Ana, Nazım Hikmet gibi cezaevinde yirmi yıl yattıktan sonra uluslararası barış yanlılarının çabaları sonucu serbest kaldı. Şair, siyasetçi ve eylem adamı olan Ana, Nazım için şiir yazmamıştır ama cezaevi anılarını

kaleme aldığı “Decidme cómo es un árbol. Memoria de la prisión y la vida.” (Bir Ağacın Nasıl Olduğunu Bana Söyleyin. Yaşam ve Cezaevi Anıları) adlı anı kitabında Nazım Hikmet’in “Yaşamaya Dair” şiirinin kendilerine verdiği yaşama arzusu ile hayatta kaldıklarını belirtmiş ve konferanslarda ve Avrupa Konseyinde yaptığı konuşmasında bu şiirin şu dizelerini kullanmıştır. (<http://www.izquierda-unida.es/node/1337>)

...insanlar için ölmeyi bilmelisin, hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için, hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken, hem de en güzel en gerçek şeyin yaşamak olduğunu bildiğin halde.	... Has de saber morir por los hombres, y además por hombres que quizás nunca viste, y además sin que nadie te obligue a hacerlo, y además sabiendo que la cosa más real, bella es vivir.
---	--

İspanya’da Nazım’ın sesini yankılandıran bir başka şair de José Miguel Junco Ezquerro’dur. 1951 doğumlu Ezquerro, Laguna Üniversitesi, İngiliz Dili ve Tarihi bölümünden mezun olmuş, sayısız eser yazmıştır. Şairin Nazım’la ilgili olan şiiri, İspanya’nın Bülbülü olarak tanınan ve Franco’nun cezaevlerinin ağır şartlarında yaşamını yitiren Miguel Hernández’i buluşturmaktadır. Şiir “Carta Imaginada de Nazım Hikmet, El Turco, A Miguel Hernández, El Español” (Türk Nazım Hikmet’ten İspanyol Miguel Hernández’e Hayali Bir Mektup) adını taşımaktadır. Şiir yirmi iki dizeden oluşmuştur. Şiirde Nazım, Miguel’e hitap etmektedir. (<http://poetasdehoy.blogspot.com/2010/03/carta-imaginada-de-nazim-hikmet-el.html>)

Camarada Miguel: ¿Qué bálsamo desprenden los álamos de España?
¿Cuál es la dimensión de sus raíces?, ¿Te deja sin resuello su fragancia?
¿Cómo es la historia en las calles de España? ¿Se presume, Miguel?
¿Puede uno comprenderla cuando pasea al mediodía?

Yoldaş Miguel: Hangi kokuyu yayarlar İspanya’nın kavakları?
Ne kadar derindedir onların kökleri? Seni soluksuz bırakıyor mu onların hoş kokusu?
Tarihi nasıldır İspanya caddelerinin? Övünüyor musun, Miguel?
Biri onu kavrayabilir mi öğle vakti geçtiğinde?

Si tu hijo y el mío se encuentran una tarde aquí en Turquía
o allí, en tu hermosa patria, ¿sabrán por qué no viven ya sus padres?
¿Se abrazarán, Miguel, sin conocerse, porque tira la sangre de poeta?

Eğer senin oğlun ve benim ki karşılaşırlarsa bir akşamüstü burada
Türkiye’de
ya da senin güzel yurdunda, bilecekler mi artık niçin yaşamadıklarını
babalarının?
Kucaklaşacaklar mı, Miguel, şairin kanının niçin döküldüğünü
bilmeden?

Şair, Nazım’ın ağzından Miguel Hernández’e seslenmektedir. İspanya’nın doğasını ve tarihini insanlarımız biliyorlar mı, bunlarla

övünüyorlar mı, çocuklar mutlu mu, şehitlerin eşleri umutla mı yoksa kederle mi ağlıyorlar sorularını soruyor peş peşe. Şiir şu dize ile bitiyor:

Buena suerte Miguel, mi hermano en la desdicha y en los sueños.
No olvides referirme la textura que tienen las hojas de los álamos,
los sueños de los niños españoles, las alas verdes de las mariposas,
el canto de los pájaros, y cómo va la historia por la calle.
Cuidate de esa tos que yo me cubro de noche el corazón.

İyi şanslar Miguel? Talihsizlikteki ve hayallerdeki kardeşim.
Benden söz etmeyi unutma kavak yapraklarına,
İspanyol çocuklarının hayallerine, kelebeklerin yeşil kanatlarına,
Kuşların ötmesine sahip dokularda ve nasıl ilerliyor tarih caddede,
Dikkat et geceleri beni tutan şu öksürüğe, yoldaş.

Şiirin son kıtasında ise bu kez Miguel Hernández, “Talihsizlikteki ve hayallerdeki kardeşim, kavak yapraklarına, kelebek kanatlarına, İspanyol çocuklarının umutlarına benden söz etmeyi unutma.” diye Nazım’a seslenir. Son olarak Miguel, Nazım’a bir öğüt verir, “Beni gece kalbimden tutan bu öksürüğe dikkat et.” Kanımızca şair burada bir dize ile Nazım’ın “Hapiste Yatacak Olanlara Bazı Öğütler” ve “Angina Pectoris” başlıklı iki şiirine birden göndermede bulunuyor.

Nazım Hikmet’e şiir yazan şairler genel olarak Nazım ile dayanışma isteklerini, yaşantısındaki zorlukları dile getirmişlerdir. Ulaşabildikleri Nazım eserlerini okumaktan duydukları sevinci ifade etmişlerdir. Hemen hemen her şair Nazım’ın etkili şiirlerinden olan ve bizlere onun enternasyonalist yanını gösteren “Angina Pectoris” şiirine atıfta bulunmaktadır.

yarısı burdaysa kalbimin yarısı Çin'dedir, doktor. sarı nehre doğru akan ordunun içindedir. sonra, her şafak vakti, doktor, her şafak vakti kalbim Yunanistan'da kurşuna diziliyor.	si está aquí la mitad de mi corazón otra mitad está en China doctor entre el ejército que fluye hacia Rio Amarillo y luego el tiempo cada alba doctor el tiempo cada alba mi corazón en Grecia se fusila
---	--

(Hikmet, 2002:909)

Bu dizeleri içeren şiir dünyanın her yanından şairleri etkilediği gibi İspanyol şairleri de etkilemiş ve Nazım’ın sesini İspanya semalarında yankılandırmışlardır. Blas de Otero’nun ifade ettiği gibi Nazım’ın şiirinin anlatımın gücü önünde hiçbir engel duramamış ve onun sesi bütün dünyayı kaplamıştır.

KAYNAKÇA

ANA, Marcos. (2007). *Decidme Cómo Es un Árbol: Memorias de la Prisión y la Vida*, Editorial Umbriel-Tabla Rasa, Barcelona.

AYDEMİR, Aydın.(1986) *Nâzım. Broy Yayınları, İstanbul.*

VİLLATA, J.G. Blanco (1939) *Occidente y Oriente: digesto argentino de buenos lectura*, Edición Universidad, Buenos Aires.

GAMONEDA, Antonio. (1982) *Blues Castellano*, Edición Noega, Gijón.

HİKMET, Nazım. (2007) *Bütün Şiirleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

HİKMET, Nazım. (2001) *Últimos Poemas II. 1962-1963*. Ediciones oriente y mediterráneo, Madrid.

OTERO, Blas De.(1963) *Esto No Es Un Libro*. Editorial Universitaria de Puerto Rico, Puerto Rico.

NERUDA, Pablo. (1976) *Elegía: Obra Póstuma*. Editorial Seix Barral, Barcelona.

SCHİDLOWSKY, David.(2008) *Pablo Neruda Y Su Tiempo. Las Furias Y Las Penas*. Rill Editores, Santiago de Chile.

<http://www.izquierda-unida.es/node/1337>

<http://www.neruda.uchile.cl/obra/obrauvasyelviento8.html>

http://www.pcpuano.com/index.php?option=com_content&view=article&id=577:cultura&catid=2:cultura&Itemid=27

<http://poetasdehoy.blogspot.com/2010/03/carta-imaginada-de-nazim-hikmet-el.html>